

HARBIY TA'LIM FAKULTETI TALABALARIDA PEDAGOGIK MULOQOT OMILLARINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI

Sarimsakov Madaminjon Fayzilvoxobovich

*O'zbekiston Respublikasi Harbiy xavfsizlik va Mudofaa Universiteti
harbiy hizmatchisi*

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi harbiy ta'lim fakulteti talabalarida pedagogik muloqot omillarini shakllantirishga ta'sir etuvchi psixologik determinantlar tahlil qilinadi. Zamonaviy harbiy ta'lim jarayonida pedagogik muloqot nafaqat bilim almashinuvi vositasi, balki shaxsiy va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi. Shu sababli kursantlarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda psixologik omillar alohida ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: pedagogik muloqot, psixologik determinantlar, harbiy ta'lim, kommunikativ kompetensiya, motivatsiya, ijtimoiy-psixologik muhit.

Tadqiqot maqsadi

Ushbu tadqiqotning maqsadi harbiy ta'lim fakulteti talabalarida pedagogik muloqot omillarining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik determinantlarni aniqlash va ularni rivojlantirishga doir ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda so'rovnoma, kuzatuv va qiyosiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Olingan ma'lumotlar matematik-statistik usullar asosida tahlil qilindi.

Ilmiy yangilik

Tadqiqotning ilmiy yangiligi harbiy ta'lim muhitida pedagogik muloqot omillarini shakllantirishga ta'sir etuvchi psixologik determinantlarning kompleks tizimlashtirilganligi hamda ularni rivojlantirishga qaratilgan interaktiv yondashuv modelining ishlab chiqilganligida namoyon bo'ladi.

Asosiy natijalar

Tadqiqot jarayonida shaxsning kognitiv, emotsional va irodaviy xususiyatlari, motivatsion yo'nalishi hamda guruh ichidagi ijtimoiy-psixologik muhit pedagogik muloqot samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Xususan, o'ziga ishonch, stressga chidamlilik, refleksiya darajasi va kommunikativ ochiqlik muloqot jarayonining asosiy psixologik determinantlari sifatida ajralib turadi. Ushbu omillar o'zaro uyg'unlashganda pedagogik muloqot sifati sezilarli darajada oshishi kuzatiladi.

Shuningdek, respondentlarning 64% ida stressga chidamlilik o'rtacha darajada, 58% ida esa kommunikativ ochiqlik yetarli darajada rivojlanmaganligi aniqlandi. Refleksiya darajasi past bo'lgan talabalar pedagogik muloqot jarayonida ko'proq qiyinchiliklarga duch kelishi kuzatildi.

Muhokama

Harbiy ta'lim muhitining o'ziga xosligi — intizom, qat'iy iyerarxiya va yuqori mas'uliyat talablari — talabalar muloqot strategiyalarining shakllanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Bunday sharoitda pedagogik muloqotni rivojlantirishda psixologik treninglar, kommunikativ mashg'ulotlar va guruhviy interaktiv metodlardan foydalanish samarali natija beradi. Mazkur jarayon kursantlarning kasbiy moslashuvini tezlashtirishga ham xizmat qiladi.

Xulosa

Pedagogik muloqot omillarining shakllanishi kompleks psixologik-pedagogik ta'sir mexanizmlariga bog'liq bo'lib, ushbu jarayonni tizimli yondashuv asosida tashkil etish zarur. Harbiy ta'lim tizimida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun interaktiv psixologik treninglarga asoslangan model samarali hisoblanadi. Bu esa ta'lim sifati va shaxsiy rivojlanish darajasining oshishiga olib keladi. Bunday yondashuv kursantlarda mustaqil fikrlash va tezkor qaror qabul qilish ko'nikmalarini ham shakllantiradi. Natijada ularning kasbiy tayyorgarlik darajasi yanada mustahkamlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
2. Rogers, C. R. (1961). On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy. Boston: Houghton Mifflin.
3. Davletshin, M. G. (2004). Umumiy psixologiya. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
4. Ibragimov, X. I. (2008). Pedagogik muloqot asoslari. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
5. Nishonova, Z. T. (2015). Pedagogik psixologiya. Toshkent: Fan nashriyoti.

